

ДИМА ПРЪВ ЧУ КАК ВРАТИТЕ на плевнята се затръшнаха. Кухнята в малката чифликчийска къща сякаш блъбукаше като гърне на печка, прозорците ѝ бяха здраво залостени заради бурята, а въздухът тежеше топъл и влажен. Стените вибрираха от врявата на братята му, които приказваха един през друг, а майка им си тананикаше и тактуваше с крак в ритъма на песен, която Дима не знаеше. Държеше в скута си една от бащините му ризи със скъсан ръкав и иглата ѝ пробождаше материята в неравноделния ритъм на изнервено врабче, а тънката нишка се изнизваше между пръстите ѝ като гъжговен червей.

Дима беше най-малкото от шест момчета, изтърсакът, появил се късно в семейството, много след като лекарят, навестяващ селото им всяко лято, бе казал на майка му, че няма да има повече деца. „Неочаквана благословия“, така обичаше да казва тя, прегръщаше Дима и тихо му говореше,

докато другите се готвеха за ежедневните задачи. „Още една уста за хранене“ – подхвърляше по-големият му брат Пьотр.

Заради голямата възрастова разлика другите момчета рядко го включваха в игрите си, в караниците и майтапите, пак заради това сега, в тази есенна привечер, докато Дима насипуни сваше последните паници, които както обикновено се паднаха нему, след като братята му предвидливо се изнизаха от кухнята, само той чу зловещия трясък откъм вратите на плевнята. Затърка по-енергично, твърдо решен да приключи с работата и да се мушне в леглото, преди някой да го е пратил навън в мрака. Кучето им Мълния виеше на стъпалата пред кухнята, просеше си огризки и топло място край огнището, а вятърът виеше с него, силен и гневен.

Клони изплъоцяха по прозореца. Мама вдигна глава и стисна устни. Бръчки се вдълбаха между веждите ѝ, сякаш би могла да изпрати вятъра в леглото без вечеря.

- Зимата идва рано и остава твърде дълго.

- О, да – каза папа. – Точно като майка ти.

Мама го срита под масата. Оставила беше чашка с квас за печката, дар за домашните духчета, които бяха наг чифлика и спяха на топло за старата тенекиена печка. Или така поне казваше мама. Папа само въртеше очи и мърмореше, че съсипвала хубавия квас.

Дима знаеше, че след като всички си легнат, Пьотр ще гаврътне кваса и ще изяде на една хапка меденката, която мама оставяше за печката, увита в месал.

- Призракът на прабаба ще те подгони – понякога го предупреждаваше Дима.

Пьотр само изтриваше с ръкав устата си и казваше:

- Няма призрази, малоумник гребен. Баба Галина е нагостила червеите в гробището и същото ще сполети и теб, ако не си затваряш устата.

Сега Пьотр се наведе и го ръгна здраво в ребрата. Дима

често се чудеше дали брат му не прави специални упражнения за по-остри лакти.

- Чуваш ли? - попита го Пьотр.

- Нищо не чувам - каза Дима с натежало сърце.

Вратите на плевнята...

- Има нещо навън, в бурята. Чуваш ли как вие?

Е, явно само се опитваше да го уплаши.

- Не ставай глупав - каза Дима.

- Чуй, бе - поде отново Пьотр и през вятъра, който тресеше покрива на къщата и връщаше дим през комина, Дима сякаш чу и нещо друго - галечен звук, висок и привлечен, като скимтене на гладно животно или плач на малко дете. - Когато духа през гробището, вятърът буди призраците на всички бебета, които са умрели, преди да бъдат кръстени - маленките. И те тръгват да обикалят, търсят да откраднат някоя гуша, за да си откупят място на небето. - Пьотр се наведе и го ръгна с пръст в рамото. - И винаги вземат най-малкия.

Дима беше на осем, достатъчно голям да знае, че брат му го поднася, но въпреки това очите му се стрелнаха към тъмните прозорци и окъпания в лунна светлина двор отвън, където гърветата се накланяха под силните пориви на вятъра. Потръпна. Можеше да се закълне, че само за миг е зърнал някаква сянка да притичва през двора, тъмно петно, значително по-голямо от птица.

Пьотр се засмя и го опръска с пяна.

- Кълна се, че от ген на ген ставаш по-тън. На кого му е притрябвала гребната ти гушица?

„Пьотр те тормози, защото преди ти да се родиш, той беше най-малкият и най-глезеният - все му казваше мама. - А ти се опитвай да бъдеш мил с него дори когато се вдетинява така.“ И Дима се опитваше. Наистина. Но понякога му идеше да събори Пьотр на земята, пък да видим колко ще му е хубаво той да е най-малкият.

Вятърът утихна изведнъж и в тишината вратите се треснаха отново. Този път не можеше да има съмнение.

- Кои е оставил плевнята отворена? - попита папа.

- Тази вечер Дима отговаряше за това - викна Пьотр и другите момчета около масата се разкудкудаха като уплашени кокошки.

- Затворих вратата - възрази Дима. - Сложих лоста и всичко направих!

Папа се облегна назад на стола си.

- Значи ми се причуват разни неща?

- Сигурно си мисли, че я е отворил някой призрак - каза Пьотр.

Мама вдигна поглед от крѝпката.

- Дима, иди да затвориш и да залостии вратите.

- Аз ще го направя - каза Пьотр с въздишка на примирение. - Всички знаем, че Дима го е страх от тъмното.

Беше теств, разбира се. Малкият трябваше да докаже на баща си, че може да поеме отговорност.

- Не ме е страх - каза той. - Аз ще ида да ги затворя.

Изобщо не погледна към самодоволната физиономия на Пьотр. Изтри си ръцете и се облече - палтото, шапката. Мама му подаде тенекиена лампа.

- И побързай - каза тя, докато вдигаше яката му. - Тичай готам и обратно, а като се върнеш, ще те сложа в леглото и ще ти разкажа приказка.

- Нова ли?

- Да, нова и хубава, за русалките от севера.

- Ще има ли вълшебства?

- Много. Хайде, тичай.

Дима хвърли поглед към иконата на Свети Феликс край вратата - треперливата светлина на свещите танцуваше по скръбното лице на светеца, а погледът му излъчваше съпричастие, сякаш и той като Дима си мислеше за студа навън. Феликс го набили на кол от ябълков клон и го

опекли жив броени часове след като извършил чудото на овошната градина. Нито плакал, нито крещял, само предложил на селяните да завъртят импровизирания шиш, за да се опече равномерно. Феликс не би се побоял от някаква си буря.

Открехна вратата на кухнята и вятърът понечи да я изтръгне от ръцете му. Дима я затръшна след себе си и чу как някой пусна резето от вътрешната страна. Знаеше, че е временно и се налага заради силния вятър, но пак имаше чувството, че го наказват. Хвърли поглед през рамо към светлинката в прозореца, после повлече крака по стъпалата и по сухата пръст на двора. Споходи го ужасяващата мисъл, че семейството му е забравило за него още щом е излязъл от топлата кухня и че ако не се върне от плевнята, никой няма да вдигне тревога, нито сълза да пророни. Че вятърът ще го заличи завинаги от спомените им.

Загледа се в огрения от луната двор и немалкото разстояние, което трябваше да измине покрай кокошарника и гъсарника, за да стигне до плевнята, където държаха стария кон Герасим и кравата Матилда.

- Със стоманени остриета е, като трион - прошенна той и пътьом плъзна ръка по новия плуг, като да беше някакъв талисман.

Не знаеше защо този вид остриета са по-добри, но когато им докараха плуга, баща му каза тези гуми, пак с тях се хвалеше пред съседите и на Дима му хареса как звучат - силно и самоуверено. Родителите му небеднъж бяха спорили около кухненската маса както заради новия плуг, така и за всички селскостопански реформи на новия цар и дали щели да са за добро или за лошо.

- Подкаралите сме го към нова гражданска война, помни ми думата - мърмореше мама. - Царят прекалява.

Но папа беше доволен.

- Не знам защо се тревожиш толкова. Стомасите ни са

пълни, поправихме покрива. За пръв път от години успяхме да приберем достатъчно реколта, че да продадем нещичко и на пазара, вместо само да се изхранваме.

- Да, защото царят намали с много десятъка на херцог Радимов! - възкликна мама.

- И какво, да го съжаливаме ли сега?

- Ще съжаливаме, когато херцогът и благородните му приятелчета заколят царя в леглото му.

- Цар Николай е герой от войната! - каза папа и размаха ръка във въздуха пред себе си, сякаш неприятностите са дим от лула, който бързо се разсейва. - Армията му е върна, а без нея никои преврат няма да успее.

Все за това говореха, вечер подир вечер. Дима не разбираше всичко, но знаеше, че трябва да споменава младия цар в молитвите си.

Гъските се разкряха в бараката си, изнервени било от бурята, било от забързаните стъпки на момчето. Дървените врати на плевнята се отваряха и затваряха, сякаш паянтовата постройка въздишаше, сякаш вратите бяха уста, която може да го погълне на една хапка. Денем плевнята му харесваше, слънцето пробираше лъчи през пролуките на дървения покрив, миришеше на сено, Герасим пръхтеше, а Матилда все мучеше недоволно. Нощем обаче плевнята се превръщаше в празна черупка, която чака страшния си господар - създание хитро и подло, което като нищо може да отвори вратите, за да подмами някое глупаво момче. Защото Дима беше убеден, че ги е затворил. Напълно убеден, което отново го подсети за „маленките“ - духовете на некръстени бебета, които търсят да откраднат нечия душа.

„Стига - смърти се сам той. - Пьотр нарочно е отворил вратите, за да ти погоди номер. Да излезеш на студа или да откажеш и да станеш за смях.“ Но Дима беше показал на братята си и баща си, че не го е страх от тъмното, и

тази мисъл го стопли, нищо че вятърът хапеше ушите му дори през вдигнатата яка. И чак тогава си даде сметка, че вече не чува лая на Мълния. И че не е била на стъпалата пред кухнята, когато Дима излезе – иначе непременно би се опитала да мушне телце през откритата врата.

– Мълния? – извика той, но вятърът смота гласа му навсякъде. – Мълния! – пробва отново, но не твърде силно, в случай че и нещо друго е наострило уши.

Вървеше през двора, а сенките на гърветата подскачаха по земята. От другата стана на горичката се виждаше широката лента на пътя, който водеше чак до градчето и църковния двор. Дима побърза да отклони поглед, преди въображението му да се е развихрило – лесно можеше да си представи как нечий труп с изгнили грехи влачи крака по пътя от гробището и оставя кални стъпки след себе си.

Тих вой долетя откъм гърветата и Дима изпуска. Жълти очи го погледнаха от мрака. Светлината от фенера му улови черни лапи, рошава козина и оголени зъби.

– Мълния! – възкликна той с облекчение. Пак добре, че бурята трещеше така, иначе момчетата като нищо щяха да чуят срамния му писък, да притичат и да забарят бедното им куче, скрито уплашено в храсталациите. Неприятна мисъл. – Ела тук, момиче – рече ѝ тихичко той.

Мълния клечеше с корем до земята, присвила уши назад. Не помръдна.

Дима погледна към плевнята. Гредата, с която залостваха вратите, лежеше счупена на парчета в храстите. А отвътре долиташе тих звук. Дали някое ранено животно не се беше скрило от бурята? Или някой вълк?

Златната светлина от прозорците на къщата изглеждаше ужасно галече. Дали да не се върне и да повика татко си? Едва ли някой очаква от него да се изправи сам-самичък срещу вълк. Да, но ако вътре няма нищо? Или е някоя нещастна котка, която се е сбила с Мълния? Ако е така,

тогава всичките му братя щяха да му се смеят, не само Пьотр.

Дима тръгна към плевнята, протегнал ръка с фенера. Изчака вятърът да стихне за миг и стисна ръба на тежката врата, за да не го перне на влизане.

В плевнята беше тъмно, ако не броим тънките снопове лунна светлина, които се провираха през гредите. Дима направи още крачка-две в мрака. Мислеше си за добрите очи на Свети Феликс и трънливия ябълков клон, пронизал сърцето му. А после, сякаш само си е поемала гъх, бурята се разбесня отново. Вратите зад Дима се затръшнаха с трясък, а светлинката на фенера му трепна и угасна.

Навън бурята вилнееше, но в плевнята беше тихо. Животните се бяха смълчали, сякаш в очакване. Дима нагушваше страха им през сладкия гъх на сеното... както и нещо друго. Тази миризма му беше позната, помнеше я от онзи ден, когато заклаха няколко гъски за празничната трапеза – горещата и солена воня на кръв.

„Връщай се“ – каза си той.

Долови някакво движение в мрака. Лунният светлик се отрази в... очи, може би. А после нещо черно се отдели от сенките и се плъзна през плевнята.

Дима заотстъпва назад, притиснал безполезния фенер до гърдите си. Сянката носеше групави останки от хубава одежда и за миг Дима се обнадежди, че някой пътник е влязъл в плевника да потърси убежище от бурята. Само дето сянката не се движеше като човек. Движенията ѝ бяха прекалено грациозни и тихи, тялото се разтегна снишено, дебнещо, пристъпи към Дима. Момчето изскимтя. Очите на сянката бяха огледално черни, тънки жилки се разливаха нагоре от хищните нокти, сякаш ръцете ѝ са били потопени в мастило. Тъмните жилки по кожата на създаването пулсираха едва доловимо.

„Бягай – повтаряше си Дима. – Викай.“ Сети се за гъските, как се бяха приближили до Пьотр спокойно и доверчиво и дори не изкряхаха, преди брат му да им извие вратовете. „Глунави гъски“ – така си беше помислил тогава Дима, но сега вече разбираше.

Нещото се надигна – черен силует с две разперени криле, краищата им закъдрени като гим.

– Пана! – опита се да извика Дима, но гумата само изгър-гори в гърлото му.

Нещото застина за миг, сякаш гумата му е прозвучала познато. Заслуша се, кривнало глава настрана. А Дима отстъпи назад още крачка, и още една.

Чудовището прикова с поглед момчето и само след миг нависна над него. Лунните снопове се разляха по торса му и Дима видя, че тъмните петна около устата и по гърдите му са от кръв.

Създанието се наведе напред и вдиша дълбоко. Отблизо лицето му беше на млад мъж... докато звярът не раззина уста връз наниз от дълги черни зъби.

Усмивваше се. Чудовището се усмивваше при мисълта, че скоро ще се нахрани добре. Дима усети нещо топло да се стича по крака му и разбра, че се е напишкарал.

Чудовището скочи.

Вратите зад Дима се отвориха рязко и бурята нахлу. Чу се силен трясък, вятър събори крилатото чудовище и го заправи към стената. Дървените греди се сцениха от силата на удара, а звярът се срина на пода.

Някой бе влязъл в плевнята – човек с дълго сиво палто, жена, дългочоса, черната ѝ коса, развяна от странен вятър. Лунният светлик огря за миг лицето ѝ и Дима се разреба още повече, защото жената беше прекалено красива, за да е обикновен човек, значи беше светица. Той е умрял, а тя е дошла да го придружи на небето.

Само че жената не спря да го приласкае в обятията си с

тиха молитва. Вместо това тръгна право към чудовището с вдигнати ръце. Значи беше светица воин тогава, като Свети Юрис или Света Алина от Долината.

- Внимавай - успя да прошепне момчето, защото се боеше за нея. - То има... зъби.

Но светицата не се страхуваше. Побутна с върха на ботуша си чудовището и го обърна на хълбок. Създанието се размърда и изръмжа, а Дима стисна по-силно фенера, като да беше щит.

С няколко бързи движения светицата стегна ръцете на звяра с тежки окови. После гръпна веригата и принуди чудовището да се изправи. То понечи да я захване, зъбите му изтракаха, но жената не трепна, не извика. Само перна създанието по носа, сякаш беше непослушно кученце.

Звярът съскаше и напразно гърпаше оковете. Размаха криле в опит да събори жената, но тя стисна веригата с една ръка, а другата изпъна рязко напред. Нов порив на вятъра удари чудовището и го запрати в стената на плевника. То се стовари на пода, после се надигна на колене, изправи се тромаво и взе да залита - досущ като човек, в интерес на истината, като папа, когато окъснееше в кръчмата. Светицата погръпна веригата. Измърмори нещо, а звярът изсъска. Вятрът виеше наоколо.

Не е светица, осъзна Дима. „Гришанка.“ От Втора армия. Вихротворка, която може да контролира вятъра.

Жената свали шала от раменете си и го метна върху главата на създанието, после повее пленника си покрай Дима. Чудовището все така се гърпаше и ръмжеше.

А после гришанката метна на Дима сребърна монета.

- За щетите - каза тя, а очите ѝ грееха като скъпоценни камъни под лунния светлик. - И не си видял нищо, ясно ли е? Затваряй си устата, иначе следващия път ще му отпусна каишката.

Дима кимна, нови сълзи потекоха по бузите му. Гришан-

ката вдигна вежда. Никога не беше виждал лице като нейното, по-красиво и от най-красивата икона, очи сини като речен вир. Тя му подхвърли още една монета и Дима едва не я изпусна.

- Тази е само за теб. Не казвай на братята си.

Дима се обърна след нея. Жената излезе през двойната врата, а той се раздвижи с върховно усилие на волята. Искеше да изтича в къщата и да зарови лице в полите на майка си, но също толкова искаше да хвърли един последен поглед на гришанката и нейното чудовище. Тръгна след тях с тихи стъпки. В сенките на окъпания от луната път чакаше голяма карета, кочияшът - загърнат в черно наметало. Лакей скочи от страничната стъпенка, пое веригата от гришанката и ѝ помогна да вкарат създачието в каретата.

Макар сребърниците да тежаха хладни в шепата му, Дима реши, че сигурно сънува - така де, лакеят не се изстъпи пред чудовището с думите „Изчезни, звяр!“ или „Повече да не си обезпокоил тези хора!“, както би направил всеки лютак от приказките.

Вместо това в тъмните сенки на брулените от вятъра борове лакеят каза следното:

- Пазете си главата, Ваше Величество.